
Změním vysoké školství

Změním vysoké školství

22.9.2011 Brněnský deník Strana 13 Události, autor: KATEŘINA PERKNEROVÁ

V posledním desetiletí vzrostl počet zapsaných posluchačů v prvních ročnících vysokých škol téměř o sto procent, z64 na 112 tisíc. Financování, hodnocení kvality i akademické orgány se ale nijak nezměnily. Ministerstvo školství finišuje na zcela novém zákoně o vysokých školách, který by měl nastavit univerzitnímu světu převratně nová pravidla. Deníku je představil šéf resortu Josef Dobeš (VV).

* Na vysoké školy se loni dostalo 63 procent přihlášených uchazečů. Neskrývá se v tomto čísle celý problém?

Může to tak být, i když existují školy, které nasají co nejvíc studentů, a pak je v prvním ročníku prosejí. Jde třeba o Vysokou školu chemicko-technologickou, jejíž doktorandi jsou špičkoví a utíkají nám do Ameriky. Jinak ale souhlasím, že motivace je velký problém, proto chceme změnit legislativu, financování a měření kvality.

* Jak se nový vysokoškolský zákon dotkne rozvrstvení studia na bakalářské a magisterské?

Problémem vysokého školství je, že zhruba čtyři pětiny bakalářů plynule přechází do magisterského studia. Tohle nejde. Každý stupeň bude muset prokázat kvalitu a podle toho dostane finance. Na hlavu studenta případně 80 procent prostředků, na kvalitu dvacet a to je velká změna proti dnešku.

* Pokud budou chtít školy dostat peníze za magistra, budou muset splnit jasné podmínky. Které to budou?

Je jich asi osm, řeknu vám ty nejdůležitější. První je aktivní podíl budoucích magistrů na vědě a výzkumu. Dále určitý počet profesorů a docentů s plným úvazkem pro daný obor. Třetí je mezinárodní mobilita, čili počet zahraničních studentů. Čtvrtá pak uplatnitelnost absolventů.

* Kdo bude rozhodovat, který obor a v jaké délce bude moci vysoká škola provozovat?

Do akreditačního procesu zavádíme novinku, kterou je povinnost vnitřního hodnocení kvality. V současnosti funguje oborová akreditace, kdy by komise měla prověřovat vlastně každý z osmi tisíc oborů. Já se přikláním k tomu, abychom to změnili a dívali se na vysokou školu komplexně, neřešme dílčí věci, ale instituci jako takovou.

* Co si pod tím představit?

Musíme předně vytvořit plně profesionální tým odborníků, kteří to budou dělat na plný úvazek. V čele takové agentury může stát třeba bývalý rektor. Její lidé nastoupí do školy, zůstanou tam půl roku, nic nesleví a budou chtít okamžité odpovědi. Žádné dodatečné dohledávání dokumentů, zaměstnání fiktivních profesorů apod. nebude možné.

* To ale nepochybně povede k zániku mnoha škol, především asi soukromých.

Jednoznačně, a je to tak správně. My máme 72 vysokých škol. V Anglii, kde je sedmkrát víc obyvatel, jich je 111. Ta síť je u nás prostě hrozně velká, a kvalita tudíž nízká. S mým slovenským kolegou také zvažujeme, že profesionální akreditační agentura bude fungovat pro obě země. Slovensko je v přípravě VŠ zákona půl roku před námi a snaží se legislativu nastavit tak, aby do ní zakomponovala nadnárodní akreditační agenturu.

* Bude možné dostat se na univerzitu bez maturity a získat titul za rok?

To je absurdní fáma. Naopak my chceme posilovat prvky kvality při rozhodování o financích. Jedním z nich bude i to, kolik nejlepších maturantů na jakou VŠ půjde. Kratší vysokoškolské cykly jsou možné už nyní. V platném zákoně se hovoří o jedno- až tříletých magisterských cyklech. My spíš zvažujeme, jak integrovat vyšší odborné školy, kde by jejich absolventi mohli po dalším roku studia získat titul bakaláře.

* Univerzitní půda je velmi citlivá na jakékoli zásahy do akademických svobod. Jak chcete měnit postavení senátů?

To je velká diskuse. Naštěstí mám vedle sebe skvělé lidi, profesory Wilhelma, bývalého rektora Karlovy univerzity, Hanku z Cambridge a Hálka z Olomouce. Není to tedy z Dobešovy hlavy. Oni se kloní k rakouskému modelu, v němž je silnější postavení rektorů. Ti by měli být skutečnými manažery a garanty rozvoje škol, samozřejmě vzešlymi z vědecké sféry a volenými akademickými senáty. O podílu studentů v senátech se ještě povede debata, na stole jsou varianty třetinová i poloviční.

* Prezident Václav Klaus při jmenování profesorů opakovaně žehrá na jejich vysoký počet. Jak se zákon vypořádá s touto připomínkou?

S devalvací vysokoškolského vzdělání jde ruku v ruce inflace profesorských titulů. Každé pololetí je v Karolinu jmenováno sedmdesát nových profesorů a to skutečně není v pořádku. Je jasné, že laťka náročnosti se snížila. My se

nyňi bavíme o tzv. funkčních místech. Každá škola a fakulta by musela specifikovat kritéria pro získání titulu docent a profesor. Muselo by to obnášet vědu, výzkum, publikace, přednášky v zahraničí. Čím přísnější pravidla, tím lépe. Samozřejmě se musí vyřešit otázka dříve jmenovaných profesorů. Hodnota by se jim pravděpodobně nebrala, ale všichni nově jmenovaní by už byli vázáni k funkčnímu místu. Pokud by neodváděli požadovaný výkon, o profesuru by přišli. Garantují, že jich bude výrazně méně.

* Budoucí posluchače VŠ bude hodně zajímat, kolik za studium zaplatí. Jaký model je momentálně na stole?

Závazné je programové prohlášení vlády, v němž je odložené školné. Zakotveno bude v roce 2013. Splácet ho budou absolventi po dosažení průměrného platu a maximální výše za jeden semestr bude deset tisíc korun.

Co se změní ve VŠ zákoně

* diverzifikace VŠ na univerzitní (výzkumné, vzdělávací, profesní) a neuniverzitní dlouhodobé financování místo ročních rozpočtů akreditace po institucích, nikoli po oborech zavedení profesionální Agentury pro kvalitu vysokého školství odpovědné za provádění vnějšího hodnocení vysokých škol

* rektori a děkan i vzešlí, z mezinárodních konkurzů vyšší pravomoc rektorů profesori a docenti budou mít funkční místa, pokud nesplní kvalifikační kritéria, otitul přijdou Jak má vypadat školné maximální částka: 20000 korun ročně

* bude příjmem vysokých škol školy ho získají ihned ze státní pokladny

* studenti ho budou splácet až po dokončení VŠ a dosažení průměrného platu v oboru

* technické a další potřebné obory bude stát podporovat prostřednictvím koeficientů

Kam je nejtěžší a nejlhčí se dostat (výběr)*

Kde jsou šance nejmenší

* Akademie múzických umění v Praze - Divadelní fakulta: úspěšnost 12,7%

* Univerzita Karlova v Praze - 2. lékařská fakulta: úspěšnost 16%

* Vysoké učení technické v Brně - Fakulta architektury: úspěšnost 18,4%

* Masarykova univerzita - Právnická fakulta: úspěšnost 19,5%

* Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně - Fakulta logistiky a krizového řízení: úspěšnost 20,9%

Kde je úspěšnost největší (stoprocentní)

* Univerzita Karlova v Praze - Matematicko-fyzikální fakulta

* Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

* B.I.B.S., a.s., Brno International Business School

* Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, s.ro. Praha

* Vysoká škola obchodní a hotelová, s.r.o. Brno

* Úspěšnost = počet přijatých / počet uchazečů, kteří se dostavili k přijímacímu řízení, x 100

Rok 2009/10

Ke studiu na vysokých školách se hlásí 80 % absolventů maturitních oborů středních škol a přijato je 63 % absolventů těchto oborů, což je nejvíce za posledních deset let.

K dalšímu studiu na VŠ bylo přijato 95 % přihlášených gymnazistů, 77 % absolventů lyceí, 63 % středních odborných škol a 31 % maturitních učebních oborů.